

УДК 070.23:321.7

МОДИФІКАЦІЇ ВЛАСНИХ НАЗВ ДАЛЕКОСХІДНИХ МОВ В ЖУРНАЛІСТСЬКИХ ТЕКСТАХ

Карась М.А.

*Інститут журналістики Київського національного університету
ім. Тараса Шевченка, м. Київ*

Стаття описує проблему передачі українською власних назв з китайської, корейської, японської мов, акцентується увага на складних випадках у відтворенні власних назв у мовах з латинською графічною основою.

Ключові слова: іношомовні власні назви, транскрипція, мова засобів масової інформації

Актуальність. Діалог культур і цивілізацій по вісі схід-захід залишається актуальним викликом початку 21 століття. Визначний вплив на формування атмосфери взаєморозуміння належить засобам масової інформації. Проте стрімкість інформаційних потоків у добу інформаційного суспільства може спричинити певні проблеми. Мовознавці регулярно звертають увагу на поширення у засобах масової інформації неправильних варіантів іношомовних власних назв [1-2]. Наприклад, професор Пономарів зауважує на помилковій передачі німецького h українським x у словах Ханс, Хельмут – потрібно Ганс, Гельмут. Такі помилки набувають системного характеру, оскільки деякі журналісти і центральні українські газети можуть, скажімо, назвати голову Європарламенту Ганса Поттерінга Хансом [3]. У цій статті розглядається причини виникнення помилок під час адаптації українською мовою власних назв ряду східних мов, а також наводяться способи уникнення неточностей, що набули поширення у вітчизняних засобах масової інформації.

Постановка проблеми. Східні мови використовують ієрогліфічне письмо. Найбільше складнощів у журналістів і редакторів викликає передача китайських власних назв. Для транслітерації міжнародною англійською мовою уряд Китаю 1979 року затвердив правила, відомі під назвою пін'їн, прийняті Міжнародною системою стандартизації ISO. Цілковито зрозуміла природа виникнення різночитань у власних назвах. „Літери, які передають звуки у китайській мові, відрізняються від звуків у мовах з латинською графічною основою...Літери j, q, x, zh, закінчення – ang не відповідають жодному звуку англійської мови” [4]. До того ж система пін'їн занадто громіздка і непрактична – таблиця на чотири сторінки.

Найголовнішими увагами транслітерації з китайської є такі. Літера b передає звук п (столиця Тайваню Taipei – Тайпей), літера d – звук т (багаторічний лідер Тайваню Lee Tang Hui – Лі Ден Хуей), останній приклад також ілюструє, що g на кінці не читається. Особлива пильність до літери r – вона передає звук ж! Інакше виникає плутанина з прізвищами офіційних осіб Китаю. Нарешті, q означає ч, x – с (xiao ce сяо), zh – чж.

„Підводними каменями” японської мови є буквосполучення sh, sh. „Прем'єр-міністр Японії Обучі пригрозив Північній Кореї санкціями”, – пише одна з центральноукраїнських газет. Проте літери sh у японському прізвищі Obuchi передають звук т. Правильно його подають провідні російські газети, а „Комсомольская правда”

навіть дотепно обіграла прізвище японського лідера у заголовку – „Обути хочет нас одети и накормити”.

Букви sh під впливом англійської читаються як ш, хоча насправді вони передають звук с. В автомобільних новинах половина радіостанцій вживає назву „Міцубісі”, а решта - „Міцубіші” (Mitsubishi). Виходячи з логіки останнього варіанту, слід казати також Хірошіма (замість Хіросіма) і шінтоїзм (замість сінтоїзм). Хоча як виняток у східнослов'янських мовах закріпилося апетитне слово суші (sushi), що за граматику мало звучати саме як сусі.

Чи не найбільше розгублюються журналісти і редактори, готуючи інформацію про Корею, коли на моніторі з'являються корейські власні назви. Яким чином Pyongyang перетворюється на знану столицю Пхеньян, а Ron Dae Woo – на сумновідомого диктатора Ро Де У? Мовознавці радять просто вивчити основні лексеми корейських власних назв, хоча уніфіковані поради слід встановити у подальших дослідженнях.

Висновки. Рекомендаціями журналістам-міжнародникам є використання українських атласів, завдяки яким можна запобігти неточностям у транскрипції географічних назв. Щодо правильної подачі прізвищ, корисним буде складання власних таблиць труднощів певних мов, звернення до лінгвістичних довідників. Значну користь принесе вивчення досвіду колег, що вже тривалий час працюють з підготовкою до друку міжнародної інформації, насамперед провідних видань Російської Федерації, які демонструють високий фаховий рівень в опрацюванні інформації з регіону Далекого Сходу. Використовуючи матеріали міжнародних інформаційних агентств, доцільніше звертатися до російськомовних версій „стрічок”, з огляду на природну і історичну близькість російської мови до української в аспекті адаптації слів азійського походження.

Список літератури

1. Карась М.А. Труднощі передачі власних назв мов з латинською графічною основою// Ученые записки Таврического национального университета им.В.И.Вернадского. Серия «Филология». 2006. – Т.3. – С.168-169.
2. Пономарів О.Д. Культура слова. – К., 1999.
3. Україна молода. – 2007. – 10 березня.
4. Wikipedia. – www.en.wikipedia.org/wiki/pinyin

Карась М. А. МОДИФИКАЦИИ СОБСТВЕННЫХ ИМЕН ДАЛЬНЕВОСТОЧНЫХ ЯЗЫКОВ В ЖУРНАЛИСТСКИХ ТЕКСТАХ

В статье описаны правила передачи на украинский язык собственных имен ряда дальневосточных языков, акцентируется внимание на сложных случаях транскрипции собственных имен в языках с латинской графической основой.

Ключевые слова: иноязычные собственные имена, транскрипция, язык средств массовой информации

Karas` M. A. DIFFICULTIES IN TRANSFERRING CHINESE, JAPANESE AND KOREAN PROPER NAMES IN UKRAINIAN MEDIA

The article describes difficult examples of transferring proper names from Far Eastern languages into Ukrainian as they appear in mass media language.

Key words: proper names, transcription, media language

Поступила до редакції 27.02.2007 р.